

7 Tarrakartta

Menetelmän kuvaus

Tarrakartta on menetelmä, joka on kehitetty lasten ja nuorten ympäristön suunnittelun osallistumishankkeissa. Menetelmällä voi kartoittaa ihmisten paikkoihin liittämiä merkityksiä, tähänastisissa sovelluksissa on kartoitettu lähinnä paikkoihin liittyviä tunnekokemuksia. Kyse on siis eräästä tavasta ulkoistaa ihmisten sisäisiä mielikuvia ympäristöstä. Verrattuna kognitiivisiin karttoihin (ks. metodikortti), joilla tutkitaan lähinnä ympäristöön liittyviä tiedollisia, 'kylmiä' mielikuvia, tarrakartoilla voi tutkia mielikuviin liittyviä 'lämpimiä' merkityksiä ja tunteita.

Tarrakartalla voi tutkia hyvinkin monenkokoisia ympäristöjä, sisätiloja, esimerkiksi koulun tiloja, pihvoja, asuinalueita ja kokonaisia kaupunkeja.

Toteutus

Aluksi tarvitaan tutkittavan alueen, pihan tms. kartta tai pohjapiirros. Kartan tulisi olla mahdollisimman havainnollinen, esim. alueen kartan sellainen, josta erottuvat yksittäiset rakennukset ja katujen nimet. Kartta kopioidaan osallistujille niin, että sen ympärille jää tyhjää tilaa. Erilaisia paikkoihin liittyviä merkityksiä/ tunteita / kokemuksia merkitään karttoihin erivärisillä tai erilaisia symboleita sisältävillä tarroilla (tarroja esim. Tiimarista). Jokaisesta tarhasta vedetään viiva kartan reunaan ja perustellaan miksi ko. paikka on vastaajan mielestä esimerkiksi kaunis.

Seuraavassa muutamia esimerkkejä tarrakartan mahdollisista kategorioista. Kategoriat voivat luonnollisesti vaihdella, sen mukaan mistä asioista halutaan saada tietoa.

kiva/miellyttävä paikka	pelottava paikka
epämiellyttävät paikka	rentouttava paikka
kaunis paikka	lasten/ nuorten/ asukkaiden paikka
ruma paikka	kiusaamisen paikka
vaarallinen paikka	ystävyyden paikka jne.

Tarrakartan tulostaminen

Tarrakartta tulostetaan kartalle esim. digitaalisesti niin, että mainintojen määrää symboloivat erikokoiset pallot. Esimerkiksi Corel Draw -ohjelmalla erityyppiset merkitykset voidaan tulostaa päällekkäin eri tasoille (layereille), jolloin on helppo tutkia eri merkitysten yhdistelmiä. Tulostus voidaan tehdä myös käsin isolle kartalle niin, että käytetään samoja tarroja kuin itse tehtävässä. Tarrarypäleet osoittavat tällöin mainintojen kasautumista.

Tarrakarttatulosteesta on mahdollista arvioida esimerkiksi mihin ja minkä tyyppisiin paikkoihin eri merkitykset kasautuvat. Mieltymysten perusteluita voi luokitella sisällöllisiin luokkiin. Esimerkiksi miellyttävän paikan valintaa voidaan perustella toiminnallisilla syillä ("käyn siellä aina lenkillä") tai esteettisillä syillä ("se on kaunein kohta iltalenkikini varrella). Voi myös tutkia yksilöllistä vaihtelua: poikkeavatko eri yksilöiden (tai ryhmien) tarrakarttojen sisältö toisistaan määrällisesti tai laadullisesti.

Menetelmän variaatioita

Symbolikartta on muuten samanlainen kuin tarrakartta paitsi tarroja korvaavat itse piirrettävät symbolit (Ojanen 1995). Varmista että käytettävät kynät erottuvat kunnolla pohjakartasta.

Tarrakarttamenetelmään voi yhdistää myös haastattelun, jolloin kartta toimii haastattelun lähtökohtana. Haastattelussa on mahdollisuus tehdä jatkokysymyksiä ja näin syventää saatua tietoa.

Kokemuksia menetelmästä/ arviointia

Plussaa + helppo, hauska menetelmä
+ kohderyhmä voi olla suuri
+ tulostus (ainakin perustulostus)
vaivatonta ja nopeaa

Miinusta - kokeiltu tähän saakka vain lapsilla ja nuorilla, sopiiko myös aikuisille?
- tieto ympäristöön liittyvistä merkityksistä (tunteista jää melko pinnalliseksi)
- joillakin ihmisillä kartanlukutaidon puutteet voivat vaikeuttaa tarrakartan tekemistä. Olisi hyvä aina – ainakin jollakin tavalla – varmistaa, ettei näin käy (esim. käymällä karttaa ensin yhdessä läpi esim. koululuokan kanssa)

Mistä lisätietoa?

Horelli, L. - Kyttä, M. - Kaaja, M. 1998: Lapset ympäristön ekoagentteina. Teknillinen korkeakoulu, arkkitehtiosasto, julkaisu 49.
Kyttä, M. Horelli, L. & Kaaja, M. 1997: Lapset ekologisen elinympäristön agentteina. Väiliraportti I.
Ojanen, K. (1995) Suunnittelun muutossuunnat. Vaikutusten arviointi Hämeenlinnan asemakaavoituksessa. Ympäristöministeriö selvitys 9.